

Confederatie Bouw

Juridische Commissie

vergadering van
29 november 2012

Doc. JC 12/07

OMZETTING RICHTLIJN BETALINGSACHTERSTAND

De leden van de Juridische Commissie vinden als bijlage een document van het VBO betreffende de betalingsachterstand bij handelstransacties - Stand van zaken.

Charles Gheur
Eerste adviseur

Onze ref.: JC/2012/41
CG/na - 1/8

Brussel, 22 november 2012

DOCUMENT **Juridische Commissie**
Betalingsachterstand bij handelstransacties - Stand van zaken

Samenvatting

Het document presenteert de stand van zaken bij de komende omzetting van de richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand. Deze richtlijn moet uiterlijk op 16 maart 2013 omgezet zijn in Belgisch recht, waar thans de wet van 2 augustus 2002 van toepassing is.

Hierna wordt de commentaar van het VBO weergegeven met betrekking tot de volgende punten:

- Geharmoniseerde afbakening van de betalingstermijnen in B2B-relaties
- Kennelijke onbillijkheid objectiveren
- Terecht onderscheid met overheidsbetalingen
- Begrenzing van de verificatietermijn voor overheden
- Interests en schadevergoeding bij betalingsachterstand
- Invoering van een Belgische betalingsbevelprocedure
- Overgangsbepalingen

De jongste ontwikkelingen op Belgisch niveau zullen mondeling worden aangevuld. ■

1 De richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand

Bij veel Belgische ondernemingen komt de continuïteit in het gedrang, omdat hun facturen niet op tijd betaald worden. In 2012 worden in België slechts 64,38% van de facturen die de bedrijven elkaar toezenden tijdig betaald. Daarenboven worden steeds meer facturen veel te laat (= meer dan 90 dagen na vervaldatum) of niet meer betaald. De overheden hebben vooruitgang geboekt om de facturen van ondernemingen stipter te betalen, maar kunnen nog steeds beter. Zo betalen de federale overheidsdiensten inmiddels 81% van de facturen van de ondernemingen op tijd.¹

Met de omzetting van de **richtlijn 2011/7/EU van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties** zou de betaaldiscipline bij ondernemingen en overheden verder aangescherpt moeten worden. Deze richtlijn moet uiterlijk op 16 maart 2013 omgezet worden in Belgisch recht, waar thans de wet van 2 augustus 2002 van toepassing is. Daarnaast blijft er nood aan nationale maatregelen tegen wanbetalers, zoals de invoering van het Belgisch betalingsbevel voor onbetwiste schuldvorderingen.

De richtlijn 2011/7/EU van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties strekt ertoe om de betaaldiscipline bij ondernemingen en overheden aan te scherpen. Voor het eerst wordt een Europees wettelijk kader ingevoerd, waarin de betalingstermijnen voor ondernemingen en overheden afgebakend worden:

- Bij transacties tussen ondernemingen (B2B) moet de factuur binnen de dertig dagen betaald worden, indien hierover niets werd bepaald in het contract. Zij kunnen onderling een termijn tot maximaal 60 dagen overeenkomen, die nog verlengd kan worden als dit contractueel wordt overeengekomen en niet kennelijk onbillijk is voor de schuldeiser (art. 3).
- Bij transacties tussen ondernemingen en overheidsinstanties (B2PA) is de algemene regel voor de overheden betaling binnen de dertig dagen. Deze termijn kan echter verlengd worden als dit uitdrukkelijk wordt overeengekomen in het contract en objectief gerechtvaardigd is, maar mag nooit zestig dagen overschrijden (art. 4).

¹ Graydon Betaalindex 1ste kwartaal 2012

2 Commentaar van het VBO

- **Geharmoniseerde afbakening van de betalingstermijnen in B2B-relaties**

De oude richtlijn 2000/35/EG betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties legde een interest op in geval van betalingsachterstand, maar voorzag niet in een wettelijke afbakening van de betalingstermijnen. Sinds het uitbreken van de economische crisis steeg de totale betalingsachterstand in de hele Europese Unie. Het blijkt bijgevolg noodzakelijk te zijn dat een meer afgebakende wettelijke omkadering van de betalingstermijnen in B2B-relaties vastgelegd wordt. Het is wenselijk dat deze omkadering gebeurt op Europees niveau met het oog op harmonie in plaats van concurrentie tussen lidstaten.

Het VBO pleit voor een getrouwe omzetting van de richtlijn in Belgisch recht. Dit betekent dat de betalingstermijnen voor ondernemingen, zoals vastgelegd in de richtlijn en zonder bijkomende afwijkingen, dienen overgenomen te worden. Het VBO is geen voorstander van sectorale afwijkingen, omdat dit, enerzijds, zou indruisen tegen de vooropgestelde harmonie inzake betalingstermijnen en omdat, anderzijds, bepaalde sectoren wegens de grote diversiteit van hun handelstransacties niet geholpen zouden zijn met een bindende afwijking.

De invoering van een absolute maximumtermijn voor alle B2B-transacties is niet aan de orde. Overweging 13 van de richtlijn bepaalt duidelijk dat bij sommige handelstransacties betalingstermijnen van langer dan 60 dagen gerechtvaardigd zijn, bijvoorbeeld om aan klanten handelskrediet te verlenen. De betalingstermijn blijft een belangrijk onderdeel van de onderhandelingen tussen handelaar en leverancier, waarbij het principe van contractvrijheid centraal staat. De omzetting van de richtlijn in Belgisch recht mag het evenwicht van de onderhandelingen niet verstoren en dient in overeenstemming te zijn met de Europese betaalvoorschriften.

- **Kennelijke onbillijkheid objectiveren**

Ondernemingen kunnen de betalingstermijn van maximaal 60 dagen verlengen, voor zover dit contractueel wordt overeengekomen en niet kennelijk onbillijk is voor de schuldeiser. Het begrip kennelijke onbillijkheid moet garanderen dat deze termijnverlenging objectief gerechtvaardigd is en niet het gevolg is van machtsmisbruik tussen ondernemingen.

De richtlijn geeft in artikel 7 zelf invulling aan het begrip onbillijke bedingen en praktijken en bepaalt dat een contractueel beding of praktijk met betrekking tot de datum, termijn, interestvoet voor betalingsachterstand of vergoeding voor invorderingskosten die

kennelijk onbillijk zijn jegens de schuldeiser hetzij niet afdwingbaar zijn, hetzij aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding.

Bij de beoordeling dient rekening te worden gehouden met de goede trouw en eerlijke behandeling, de aard van het product of dienst, en eventuele objectieve redenen tot afwijking. Deze voorschriften moeten integraal overgenomen worden in het Belgisch recht, opdat de contractspartijen en de nationale rechter over een duidelijk wettelijk kader inzake onbillijke bedingen en praktijken beschikken. Deze criteria volstaan om de kennelijke onbillijkheid te objectiveren en werden in landen als Nederland en Duitsland overgenomen bij de omzetting van de richtlijn.

De richtlijn voorziet uitdrukkelijk in twee gevallen waarbij het contractuele beding vermoed wordt kennelijk onbillijk te zijn, namelijk bij uitsluiting van betaling van interest bij betalingsachterstand en bij uitsluiting van een vergoeding voor invorderingskosten. Bij de omzetting moet duidelijk gemaakt worden dat deze onbillijke contractuele bedingen in geen geval afdwingbaar kunnen zijn. Daarbovenop moet de mogelijkheid bestaan om een vordering tot schadevergoeding in te stellen, naast de andere middelen die rehtens beschikbaar zijn.

- **Terecht onderscheid met overheidsbetalingen**

Bij de omzetting zal de nieuwe wet duidelijk een onderscheid moeten maken tussen handelstransacties tussen ondernemingen onderling enerzijds, en handelstransacties tussen ondernemingen en overheidsinstellingen anderzijds. Deze algemene wet ter bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties zal van toepassing zijn op alle overheidsbetalingen die buiten het toepassingsgebied van een specifieke overheidsreglementering vallen. Het is bijgevolg van groot belang dat de regeling voor overheidsbetalingen volkomen in harmonie en niet tegenstrijdig is met andere betalingsvoorschriften voor overheidsinstanties, zoals de wetgeving betreffende overheidsopdrachten.

Het onderscheid inzake betalingstermijnen tussen ondernemingen en overheidsinstanties is volkomen terecht, omdat ondernemingen meer kwetsbaar zijn bij laattijdige betaling. Dat de betalingstermijnen voor overheden strenger zijn, valt te verklaren doordat ondernemingen – in tegenstelling tot overheidsinstellingen – niet zomaar kunnen terugvallen op publieke financiering.

- **Begrenzing van de verificatietermijn voor overheden**

De duur van de procedure voor aanvaarding of verificatie door overheidsinstanties moet beperkt worden tot maximaal 30 dagen. Dit is volkomen in lijn met de

betalingstermijnen voor overheidsinstanties, waarin ook een absoluut maximum van 60 dagen wordt opgelegd. Bij de omzetting in Belgisch recht moet de mogelijkheid worden weggelaten om deze verificatietermijn te verlengen als dit contractueel wordt overeengekomen en niet kennelijk onbillijk is voor de schuldeiser.

De afwijkingen van de betalings- en verificatietermijnen of de verlengingen van die termijnen moeten overigens beperkt blijven tot de taken die aan het eind van de onderhandelingsprocedures worden opgedragen. De Belgische wetgever moet er in elk geval over waken dat de cumulatie van verificatietermijn en betalingstermijn voor overheidsinstanties in geen geval langer kan duren dan 90 dagen in totaal.

- **Interesten en schadevergoeding bij betalingsachterstand**

De richtlijn beschouwt betalingsachterstand als een vorm van contractbreuk, waardoor van rechtswege interesten voor betalingsachterstand verschuldigd zijn. De wettelijke interestvoet komt overeen met de referentie-interestvoet, vermeerderd met ten minste 8 procentpunten (art.2.6). Het minimale bedrag aan verschuldigde interesten wordt vastgelegd op 40 euro (art. 6.1). Het VBO beveelt aan om bij de omzetting de wettelijke interestvoet voor betalingsachterstand zoals bepaald in de richtlijn over te nemen. Dit is een verstrenging ten opzichte van de wet van 2 augustus 2002, die voorziet in een vermeerdering met 7 procentpunten.

Wat de vergoeding van invorderingskosten, zoals kosten voor een advocaat of incassobureau, betreft, is het bij de omzetting van belang om uitdrukkelijk te verwijzen naar en zich te houden aan de wettelijke regeling inzake rechtsplegingsvergoeding.

- **Invoering van een Belgische betalingsbevelprocedure voor onbetwiste schulden**

De richtlijn legt aan de lidstaten uitdrukkelijk op om te voorzien in een invorderingsprocedure voor onbetwiste schulden (art. 10). De meeste lidstaten beschikken over een nationaal betalingsbevelprocedure, en voor grensoverschrijdende geschillen bestaat de Europese betalingsbevelprocedure. In België ontbreekt het nog aan een performante procedure voor een vlotte, efficiënte, en goedkope invordering van onbetwiste schulden. De volledige en getrouwe omzetting van de richtlijn houdt onmiskenbaar in dat ook een Belgische betalingsbevelprocedure voor onbetwiste schulden moet worden ingevoerd. In deze verplichting is eveneens uitdrukkelijk voorzien in het federale regeerakkoord. Het volstaat immers niet om betalingstermijnen strikter te begrenzen, zonder dat de schuldeiser over een effectief instrument beschikt om betaling af te dwingen van achterstallige en onbetwiste facturen.

- **Overgangsbepalingen**

Het is van zeer groot belang dat de wet die de richtlijn betreffende de betalingsachterstand de kwestie van de overgangsbepalingen niet veronachtzaamt.

3 Jongste ontwikkelingen op Belgisch niveau

Er zijn twee wetsvoorstellen ingediend bij het Parlement. Bovendien werkt de regering nu aan het opstellen van haar eigen wetsontwerp.

3.1 Wetsvoorstel ingediend door CD&V

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, ingediend op 14 juni 2012 door CD&V (DOC 53 nr. 2262).

Dit wetsvoorstel zet de richtlijn getrouw om. De bepalingen waarin het wetsvoorstel voorziet, stroken met de richtlijn, met name wat de volgende punten betreft: betalingstermijnen, wettelijke interest voor betalingsachterstand, vergoeding van invorderingskosten, onbillijke bedingen en praktijken.

3.2 Wetsvoorstel ingediend door de NV-A

Wetsvoorstel betreffende de bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties voor ondernemingen en aanbestedende overheden, ingediend op 14 september 2012 door de NV-A (DOC 53 nr. 2414).

Het wetsvoorstel bepaalt dat de totale betalingstermijn in geen geval langer mag zijn dan 60 dagen. Het wetsvoorstel maakt gebruik van artikel 12, § 3, dat de lidstaten toestaat bepalingen vast te stellen die gunstiger zijn voor de schuldeiser dan die welke de richtlijn voorschrijft.

Een positief punt: het wetsvoorstel past onverwijld verordening (EG) nr. 1896/2006 toe, die voorziet in een procedure van betalingsbevel, wat de invordering van onbetwiste geldvorderingen in België moet versnellen.

3.3 Voorontwerp van wet van de regering

Het kabinet van Justitie werkt ook aan een voorontwerp van wet tot omzetting van de richtlijn aangaande betalingstermijnen. Op dit moment vinden bilaterale besprekingen plaats tussen de partners van de regering. De opmerkingen van het VBO werden meegedeeld aan de verschillende kabinetten. Het VBO beschikt nog niet over de tekst van het voorontwerp van wet. Binnenkort zouden er interkabinettenvergaderingen rond een tekstontwerp moeten starten. ■